

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Verslag van de vergadering van de Bouwbegeleidingscommissie op 9 maart 2021

Griffie commissies Internationaal en Ruimtelijk
Bouwbegeleidingscommissie
R. Konings

Aanwezige leden: mevrouw Tellegen (commissievoorzitter, VVD), de heer Kops (PVV), de heer Öztürk (DENK), mevrouw Kooij en mevrouw De Vries (namens het fractiepersoneel), de heer Dronkers (namens de OR), mevrouw Nollen en mevrouw Tielens-Tripels (namens het ambtelijk personeel)

Aanwezige adviseurs: mevrouw Roos (Griffier), de heer van Rhijn (directeur Huisvesting van de Tweede Kamer), de heer De Bruijn (integraal adviseur), de heer Van Noord (architect), mevrouw Wouters (projectleider renovatie van de Tweede Kamer), de heer Unger (programmadirecteur renovatie van het RVB), de heer Van Roosmalen (architect RVB), de heer Boukens (technisch coördinator Arcadis), mevrouw Karres (architect Karres en Brands)

Aanwezig als toehoorder: de heer Paardekooper (projectmanager RVB), de heer Van Hardevelt (ontwerpcoördinator RVB), de heer Zeinstra (projectleider techniek Tweede Kamer)

*Griffier: mevrouw Konings
Adjunct-griffier: mevrouw Burger*

Afwezig met bericht van verhindering: de heer Van der Molen (CDA), de heer De Groot (D66), de heer Van den Nieuwenhuijzen (GL), mevrouw Beckerman (SP), mevrouw Kuiken (PvdA)

ALGEMEEN

1. Opening en mededelingen

De commissievoorzitter opent de vergadering en heet iedereen welkom. Zij spreekt een woord van dank uit richting de heer Öztürk die na de verkiezingen niet meer terugkomt in de BBC, en heet mevrouw Karres (architectenbureau Karres en Brands) welkom.

2. Conceptverslag BBC-vergaderingen van 4 maart 2021

De griffier wijst erop dat de randvoorwaarden om het VO te realiseren (blz. 3) in nauwe afstemming tussen het RVB en Tweede Kamer zijn geformuleerd, en daarom net iets anders verwoord zijn dan letterlijk tijdens de vergadering gezegd.

De BBC besluit om de conclusie over de fitnessruimte (blz. 4) in het advies aan het Presidium op te nemen als een 'sterkte' wens'. De directeur Huisvesting wijst erop dat dit vraagt om separate exploitatie en bekostiging. In de tekst over de CEV (blz. 5) wordt een zin geschrapt.

Met deze wijzigingen wordt het verslag vastgesteld.

3. Terugkoppeling Presidium

Geen punten.

RENOVATIE

4. Vervolg Technisch Voorlopig Ontwerp (Ontwerpboek II)

De BBC bespreekt op hoofdlijnen de resterende acht thema's van het TVO. T.a.v. de proceseisen stelt de commissievoorzitter dat dit deels bestuursmatige afwegingen zijn, het is daarom logischer dat de BBC aangeeft dat zij zich wel/niet in de ingeslagen weg kan vinden, in plaats van wel/geen akkoord te geven.

5. Bedrijfszekerheid

Geen vragen of opmerkingen.

6. Brandveiligheid

Over het voorstel t.a.v. de brandveiligheid en de proceseisen die daarbij horen heeft de BBC de volgende vragen en opmerkingen:

- De BBC kan zich vinden in de organisatorische maatregelen om de kans op brand te verkleinen (o.a. alleen gecertificeerde elektrische apparaten gebruiken en ook niet roken op balkons). De BBC vindt het van belang dat de voorzieningen als stopcontacten (locaties en hoeveelheid) en pantry's (zaken als goede koffie, thee, eventueel magnetrons) goed zijn, om te voorkomen dat Kamerbewoners eigen apparaten meenemen;
- De commissievoorzitter vraagt of de brandweer is betrokken bij het opstellen van het brandveiligheidsplan. De technisch coördinator en de programmadirecteur Renovatie van het RVB geven aan dat alle plannen en systemen in samenspraak met de brandweer zijn uitgewerkt. Er is voor dit project ook een integrale regievoerder op het gebied van veiligheid aangesteld;
- De commissievoorzitter vraagt naar de brandveiligheid van de oudere zalen, die veel hout bevatten. De technisch coördinator geeft aan dat voor bepaalde historisch waardevolle ruimten aanvullende beschermingsmaatregelen worden getroffen en dat het gehele brandveiligheidsconcept voldoet aan de eisen van het Bouwbesluit;
- De directeur Huisvesting van de Tweede Kamer benadrukt in het kader van brandveiligheid het belang van het naleven van de organisatorische maatregelen door de Kamerbewoners;
- Een BBC-lid aandacht voor de beeldvorming als Kamerbewoners voor de deur gaan roken, omdat dit in het gebouw niet is toegestaan.

7. Duurzaamheid

Over het voorstel voor duurzaamheid en de proceseisen die daarbij horen heeft de BBC de volgende vragen en opmerkingen:

- De BBC vraagt zich af wat precies wordt verstaan onder duurzaamheid, dit dient nader te worden gedefinieerd. In de volgende ontwerpfase (DO-fase) wordt de motie-Smeulders c.s over maximale inspanning dat het Binnenhofcomplex zo duurzaam mogelijk gerenoveerd wordt verder uitgewerkt. Dit kan mogelijk nog impact hebben op het ruimtegebruik omdat een lager energieverbruik (bijvoorbeeld door hogere kwaliteit glas), ervoor kan zorgen dat minder grote installaties nodig zijn. Ook worden de mogelijke financiële consequenties hiervan nog in beeld gebracht;
- De projectleider renovatie van de Tweede Kamer merkt op dat in de DO-fase ook naar de procesmatige en organisatorische zaken rondom het thema duurzaamheid wordt gekeken, bijvoorbeeld ten aanzien van afvalverwerking en circulariteit. Mogelijk heeft dit nog impact op de ontwerpen;
- Een BBC-lid vraagt of er zonnepanelen in het gebouw komen. Het antwoord is dat dit in de DO-fase wordt onderzocht.

8. *Schuif 2.0 – demarcatie Raad van State*

Over het voorstel t.a.v. de schuif 2.0 – demarcatie Raad van State en de proceseisen die daarbij horen heeft de BBC de volgende vragen en opmerkingen:

- Een BBC-lid vraagt in hoeverre de schuif 2.0 raakt aan het ruimtevraagstuk in brede zin. Het antwoord is dat de Tweede Kamer er ca. 40 m2 op vooruit gaat ten opzichte van de huidige situatie.

9. *Beveiliging*

Over het voorstel t.a.v. de beveiliging en de proceseisen die daarbij horen heeft de BBC de volgende vragen en opmerkingen:

- De BBC benadrukt het belang van een gastvrij scansysteem. In de huidige situatie moeten bezoekers hun schoenen uittrekken, wat niet erg gastvrij is. De directeur Huisvesting van de Tweede Kamer meldt dat daaraan wordt gewerkt;
- Er wordt gevraagd naar het scannen van het personeel. De directeur Huisvesting licht toe dat een gastvrij scansysteem in de toekomst ook personeel zou kunnen scannen als dat nodig is. Daarbij merkt de BBC op dat het fijn zou zijn als het personeel niet in dezelfde rij moet aansluiten als de bezoekers. De projectleider renovatie van de Tweede Kamer licht toe dat daar in het ontwerp van de huisentree al rekening mee gehouden is;
- De commissievoorzitter vraagt of de Tweede Kamer bestand is tegen het 'Capitools scenario'. De directeur Huisvesting geeft hierop een toelichting.

10. *Akoestiek*

Over het voorstel t.a.v. de akoestiek en de proceseisen die daarbij horen heeft de BBC de volgende vragen en opmerkingen:

- De BBC vraagt aandacht voor geluiden van buiten die in de werkkamers te horen zijn (bijvoorbeeld bij demonstraties op de Hofplaats);
- De BBC geeft het Ontwerpteam mee dat de akoestiek in de restaurants op dit moment erg slecht is;
- De BBC vraagt aandacht voor slechthorende medewerkers en het aansluiten van hun gehoorapparatuur op de geluidsystemen. De technisch coördinator geeft aan dat dit in de DO-fase verder uitgewerkt wordt. Dit punt raakt ook aan thema 11 (integrale toegankelijkheid).

11. *Integrale toegankelijkheid*

Geen aanvullende vragen of opmerkingen.

12. *Waterproblematiek kelders*

Over het voorstel t.a.v. de waterproblematiek kelders en de proceseisen die daarbij horen, heeft de BBC de volgende vragen en opmerkingen:

- De BBC vraagt of de oude watervoorziening van de *Cour* van gebouwdeel J op een manier terugkomt in het ontwerp. De integraal adviseur geeft aan dat de inrichting van de *Cour* en de overige binnenplaatsen onderdeel uitmaken van het Voorlopig Ontwerp Buitenruimte. Dat is nog niet aan de BBC gepresenteerd. Afgesproken wordt dit te agenderen voor de eerstvolgende vergadering.

De commissievoorzitter dankt alle architecten en ontwerpers voor hun inzet en toewijding en merkt op dat het ontzettend jammer is dat zij niet aanwezig konden zijn vandaag i.v.m. de COVID-19 maatregelen.

5. Publieksentree (Ontwerpboek IV)

De heer De Bruijn en mevrouw Karres geven een toelichting op de stand van zaken ten aanzien van de publieksentree op de Hofplaats. De BBC wordt gevraagd zich uit te spreken over de voorgestelde ontwerprichting en het Presidium te adviseren.

Het ontwerp voor een verdiept entreeplein op de Hofplaats is in overleg met betrokkenen (gemeente, Rijksvastgoedbedrijf, welstand, Kwaliteitsteam,

beveiligingsdienst Tweede Kamer, Programmateam) verder uitgewerkt. Er zijn drie varianten waarvan de eerste op dit moment de voorkeur heeft van het Ontwerpteam en de gemeente o.a. vanwege de mooie balans tussen stad (pleinfunctie Hofplaats, verkeer, groen) en staat (entree Tweede Kamer). Het plan is om deze variant samen met de gemeente door te ontwikkelen.

De BBC is onder de indruk van het werk dat verricht is. Zij vindt de voorkeursvariant een mooi ontwerp met een aantal voordelen. Zo kunnen wachtende bezoekers er droog staan als het regent en blijft er mogelijk ruimte over voor voorlichting/expositie over het parlement voordat je het gebouw betreedt. Wel heeft zij bij dit ontwerp een aantal aandachtspunten:

- de voorkeursvariant lijkt in de huidige tekeningen nog een tamelijk bescheiden ontwerp voor de publieksentree van het nationale parlement. Het ontwerp kan winnen aan kracht door elementen van de derde variant, dat iconografischer is, over te nemen;
- bij de voorkeursvariant bereik je de publieksentree via één route. Mede daardoor is de entree niet van alle kanten van de Hofplaats gelijk zichtbaar. De BBC vindt de zichtbaarheid van de entree belangrijk, zodat de bezoekers direct zien waar de ingang van de Tweede Kamer zich bevindt.

Voorts vraagt de BBC om goede integrale toegankelijkheid, en veiligheid en beheersbaarheid (zwerfafval, hangjongeren, belang van verlichting). Desgevraagd geeft de BBC aan dat ruimte voor voorlichting/expositie *nice to have* is, maar geen doel op zich. Een BBC-lid benadrukt dat deze voorlichting ook met digitale middelen gegeven kan worden, bijvoorbeeld een groot scherm met beelden uit de plenaire zaal.

De BBC besluit om in het advies aan het Presidium op te nemen dat zij zich goed kan vinden in de ingeslagen ontwerprichting, en te adviseren om bij de doorontwikkeling de sterke punten van de derde variant (iconografie, toegankelijkheid) mee te nemen en om tevens goed te letten op veiligheid en beheersbaarheid.

De architecten hebben ongeveer 8-12 weken nodig om het ontwerp verder uit te werken, daarna komt het weer terug in de BBC. De Griffier vraagt of het dan opnieuw in de BBC zal worden besproken, dat is het geval.

OVERIG

6. Rondvraag en sluiting

Op basis van de bespreking op 4 en 9 maart wordt een conceptadvies opgesteld dat per e-mail wordt voorgelegd. De commissiegriffier zal t.z.t. een terugkoppeling geven uit het Presidium.

Voor de komende periode komen in elk geval de volgende onderwerpen op de agenda:

- Definitief Ontwerp (DO) (rond de zomer);
- VO Buitenruimte;
- uitwerking van het begrip duurzaamheid;
- eventuele gebruikersvragen rondom de verhuizing naar B67.

De commissievoorzitter bedankt iedereen voor het harde werk en de aanwezigheid en sluit de vergadering.